

Hallituksen esitys Eduskunnalle Liettuan kanssa yhteistyöstä tulliasioissa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen ja Liettuan tasavallan hallituksen välisen yhteistyöstä tulliasioissa tehdyn sopimuksen, joka allekirjoitettiin Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1994. Sopimuksen tarkoituksena on kehittää sopimuspuolten tulliviranomaisten välistä yhteistyötä tullilakien noudattamisen tehostamiseksi sekä huumausainevalvonnan ja tullirikosten

tutinnan parantamiseksi. Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat vaihtaneet valtionsisäistä hyväksymistä koskevat ilmoitukset.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa..

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja asian valmistelu

Kansainvälisen tavarakaupan vapautuminen, rajamuodollisuuksien väheneminen ja rajanylityksen nopeutuminen sekä henkilöliikenteen lisääntyminen ovat johtaneet kansainvälisen huume- ja talousrikollisuuden kasvuun. Tämä on ollut syynä eri valtioiden tulliviranomaisten yhteistyön kehittämiseen kansainvälisten sopimusten avulla. Sopimuksilla pyritään tehostamaan kansainväliseen kauppaan liittyvien tullimääräysten asianmukaista soveltamista sekä tullilakien vastaisten tekojen estämistä ja selvittämistä.

Suomi on tehnyt monenvälisen tulliyhteistyösopimuksen Pohjoismaiden kanssa (SopS 43—44/82) ja kahdenväliset sopimukset Puolan (SopS 33/73), Neuvostoliiton, nykyisin Venäjän (SopS 40/76), Saksan (57—58/76), Alankomaiden (SopS 30—31/85, Amerikan yhdysvaltojen (SopS 29—30/89), Ranskan (SopS 57—58/89), Italian (SopS 8—9/90) sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (SopS 74—75/91) kanssa.

Lisäksi Suomi on allekirjoittanut tulliyhteistyösopimukset Viron kanssa elokuussa 1993, Venäjän kanssa maaliskuussa 1994 ja Latvian kanssa huhtikuussa 1994. Viron kanssa tehty sopimus tulee voimaan kesäkuussa 1994.

Sopimukseen on otettu määräykset yhteistyöstä tullivalvonnassa ja tullirikosten ehkäisemisessä sekä määräykset tietojen vaihdosta ja virka-avusta (oikeusavusta) tullirikosten tutkinnassa. Lisäksi muun muassa Saksan kanssa tehtyyn sopimukseen ja vuoden 1981 pohjoismaiseen sopimukseen sisältyy määräyksiä tullien ja maksujen perinnästä ja niiden täytäntöönpanokelpoisuuden tunnustamisesta.

Viime vuosien tapahtumat, joiden myötä entisen Neuvostoliiton tasavalloista on muodostunut itsenäisiä valtioita, ovat lisänneet merkittävästi Suomen ja Liettuan välistä henkilö- ja tavaraliikennettä. Tämä on lisännyt myös salakuljetusriskiä. Suomen ja Liettuan välinen kauppavaihto on lisäksi muuttunut luonteeltaan. Aikaisemmin maiden välinen kauppavaihto perustui Suomen ja Neuvostoliiton hallitusten välisiin keskitettyihin kauppaso-

pimuksiin ja tavaravaihtopöytäkirjoihin. Nykyään kauppaa voidaan käydä suoraan yritysten välillä. Tämä on lisännyt yksittäisiä kauppatapahtumia, jolloin myös virka-apuna annettavan ja ulkomailla tapahtuvan selvitystyön tarve maiden välisen kauppatalaston ja verokannan oikeellisuuden varmistamiseksi on lisääntynyt.

Tulliyhteistyösopimukset mahdollistavat nopean ja aktiivisen tietojenvaihdon sopimuspuolten välillä. Myös Suomen ja Liettuan välinen yhteistyö tulliasioissa voidaan tarkoituksenmukaisesti toteuttaa nyt tehdyllä kahdenvälisellä tulliyhteistyösopimuksella, jonka merkitys rikollisuuden sekä väärinkäytösten ehkäisemisessä korostuu muun muassa maittemme maantieteellisestä läheisyydestä johtuen.

Sopimuksessa on voitu ottaa huomioon molempien sopimuspuolten erityistarpeet. Sopimus rakentuu keskinäistä avunantoa tulliasioissa koskeville Tulliyhteistyöneuvoston (Customs Co-operation Council) suosituksille ja mallisopimuksille ja niiden pohjalta syntyneelle sopimuskäytännölle. Sopimus on rakenteeltaan vastaavan kaltainen kuin uusimmat Suomen tekemät ja toimiviksi osoittautuneet tulliyhteistyösopimukset.

Esitys on valmisteltu virkatyönä ulkoasiainministeriössä ja tullihallituksessa.

2. Sopimuksen suhde eräisiin kansallisiin lainsäädäntöksiin

Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa (4/94) sisältää osittain sopimuksen kanssa yhteneviä säännöksiä. Sopimuksen mukaan sopimuspuolet antavat tulliviranomaisten välityksellä toisilleen apua muun muassa tullilakiensa vastaisten tekojen ehkäisemiseksi ja tutkimiseksi. Myös mainittuun lakiin sisältyy erityiset määräykset tapauksista, joissa Suomi antaa oikeusapua. Lain soveltaminen ei edellytä vastavuoroisuutta, ja sitä sovelletaan tapauksissa, joissa kysymys on oikeusavusta yksittäisen, konkreettisen rikosasian käsittelyä varten. Näin ollen esimerkiksi tullirikosten torjuntaan ja tullivalvontaan liittyvä sellainen tietojen vaihto, joka ei liity yksittäisen rikosasian käsittelyyn, jää lain soveltamisen ulkopuolelle, samoin kuin yksittäistä rikosasiaa tai tullirikoksen valmistelua koskevat tiedonannot, joissa tietoja ei toimiteta vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä. Huomattava myös on, että

vain sopimuksella voidaan vaikuttaa siihen virka-apuun, jota annetaan Suomen tulliviranomaisille.

Tulliyhteistyösopimuksen mukaista virka-apua annettaessa noudatettava menettely ja ulkomaille toimitettavien tietojen laatu ja laajuus määritellään ensisijaisesti itse sopimuksessa. Sikäli kuin toimitettavat tiedot kuuluvat kansainvälistä oikeusapua rikosasioissa koskevan lain piiriin, voidaan virka-apua antaa mainitun lain mukaisesti ja siten mahdollisesti sopimuksessa edellytettyä laajemmin. Sopimuksen mukaan virka-apua annetaan pyynnön saaneen valtion säännösten ja määräysten mukaisesti, joten virka-avun antamisessa Suomesta Liettuaan noudatetaan Suomen lainsäädännön menettelysääntönsä siltä osin kuin asiasta ei ole sopimuksessa nimenomaisia määräyksiä.

Suomen tekemisissä tulliyhteistyösopimuksissa keskeisenä säännöksenä on erilaisten tietojen luovuttaminen ulkomaille. Suomi on liittynyt yksilöiden suojelua henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä koskevaan Euroopan neuvoston yleissopimukseen (SopS 35—36/92). Kansallisessa lainsäädännössä henkilötietojen luovuttamista ulkomaille sääntelee myös henkilörekisterilaki, jossa yleissopimuksen vaatimukset on otettu huomioon. Lain mukaisesti henkilötietojen luovuttaminen massaluovutuksena tai arkaluonteisena otantana ulkomaille on mahdollista vain sellaiseen maahan, jonka lainsäädäntö vastaa henkilörekisterilain sääntönsä.

Tulliyhteistyösopimuksen perusteella Suomesta ulkomaille luovutettaviin tietoihin kuuluu myös henkilötietoja, jotka voivat olla arkaluonteisia, mutta tulliyhteistyösopimuksen perusteella tietoja ei kuitenkaan luovuteta massaluovutuksena tai arkaluonteisena otantana, vaan ainoastaan yksittäisissä tapauksissa.

3. Sopimuksen suhde Euroopan talousaluetta koskevaan sopimukseen ja Euroopan unionin yhteisöläinsäädännön alaan kuuluvaan tulliyhteistyöhön

Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen 11. pöytäkirjassa on sovittu keskinäisestä avunannosta tulliasioissa. Tämä ei kuitenkaan estä osapuolia tekemästä kahdenvälisiä tulliyhteistyösopimuksia kolmansien maiden kanssa. Pöytäkirjassa ei myöskään edellytetä kolman-

sien maiden kanssa tehtyjen kahdenvälisen sopimusten perusteella saatujen tietojen luovuttamista ETA-sopimuksen sopimuspuolille.

Euroopan unionissa tulliyhteistyötä koskevat säännökset kuuluvat yhteisölaainsäädännön alaan. Yhteisölaainsäädäntöön sisältyykin tulliyhteistyöstä omat määräykset. Komissiolla ei ole toimivaltaa rikosasioissa, joten jäsenvaltiot ovat tehneet vuonna 1967 sopimuksen tullihallintojen keskinäisestä avusta (Convention between the EEC Member States on the Provision of Mutual Assistance by Customs Administrations). Unionin jäsenmaiden muuta tullihallinnollista yhteistyötä sääntelevät neuvoston asetukset jäsenvaltioiden hallinnollisten viranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä viimeksi mainittujen ja komission välisestä yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi (Council Regulation EEC no 1468/81 of 19 May 1981 on mutual assistance between the administrative authorities of the member States and cooperation between the latter and the Commission to ensure the correct application of the law on customs or agricultural matters). Jälkimmäinen asetus korvataan uu-

della asetuksella, joka vahvistaa komission asemaa.

Kukin unionin jäsenvaltio voi tehdä kahdenvälisiä tullivalvontaa ja rikostutkintaa koskevia tulliyhteistyösopimuksia. Nämä sopimukset eivät kuitenkaan saa olla vastoin voimassa olevia säädöksiä. Huomioon on myös otettava, että tällaisten sopimusten perusteella saadut tiedot on luovutettava tietyin edellytyksin muille unionin jäsenmaille rikosasioissa saatuja tietoja lukuunottamatta. EU-jäsenyysskään ei siten estäisi Suomea edelleen tekemästä kahdenvälisiä tulliyhteistyösopimuksia. Komissio on jäsenyysneuvottelujen yhteydessä todennut, että Suomen tekemät kahdenväliset tulliyhteistyösopimukset unionin jäsenvaltioiden sekä kolmansien maiden kanssa jäisivät voimaan, mikäli Suomi liittyy EU:n jäseneksi.

4. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Sopimuksella ei ole välittömiä taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 artikla sisältää sopimuksen soveltamisen kannalta keskeiset määritelmät. Tullilait on määriteltä laajasti ja määritelmä kattaa käytännössä kaikki tullilaitoksen toimialaan liittyvät säännökset.

2 artiklan 1 kappaleessa määritellään sopimuksen soveltamisala. Sopimuspuolten tulliviranomaiset antavat toisilleen keskinäistä apua tullilakien asianmukaisen noudattamisen varmistamiseksi, tullilakien vastaisten tekojen ehkäisemiseksi ja tutkimiseksi, niistä seuraaviin syyte toimiin ryhtymiseksi sekä asiakirjojen tie-

doksi antamiseksi. Sopimus ei koske tullien, verojen ja muiden maksujen perintää toisen sopimuspuolen pyynnöstä.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuksessa tarkoitettua virka-apua annetaan pyynnön saaneen valtion säännösten ja määräysten mukaisesti. Täten virka-apua valvontaan, rikosten ehkäisemiseen tai esitutkintaan annetaan sopimuksen tarkoittamassa laajuudessa ja menettelyin, mutta siltä osin kuin sopimuksessa asiasta ei ole tarkemmin säännelty, virka-avun antamisessa on otettava huomioon muiden kansallisten lakien säännökset ja määräykset. Sikäli kuin virka-apu kuuluu kansainvälistä oikeus-

apua rikosasioissa koskevan lain piiriin, voidaan virka-apua aina antaa tämän lain määrittelemässä laajuudessa.

3 artikla velvoittaa tulliviranomaisia valvomaan oma-aloitteisesti tai toisen sopimuspuolen pyynnöstä sellaisia henkilöitä, tavaroita, kulkuneuvoja ja paikkoja, joiden tiedetään tai epäillään liittyvän tullilakien vastaisiin tekoihin. Artiklassa on myös säännelty sopimuspuolen tulliviranomaisen valtuudesta estää sellaisten tavaroiden vienti toisen sopimuspuolen alueelle, joiden tuonti on siellä kielletty tai joita tiedetään tai epäillään käytettävän siellä muuhun tarkoitukseen kuin sopimuspuolen lailliseen kaupankäyntiin. Valtuuden käyttäminen edellyttää kuitenkin, että tällaisen tavarantoimen viennin on vielä erillisen kansallisen säännöksen nojalla rajoitettu.

4 artiklassa määrätään huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden valvotun läpilaskun menetelmästä, joka perustuu Wienissä vuonna 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehtyyn Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen.

Suomen ja Liettuan tulliviranomaiset voivat kansallisen oikeusjärjestelmän periaatteiden sallimissa rajoissa yhteisellä sopimuksella ja järjestelyllä huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden kauppaan sekaantuneiden henkilöiden tunnistamiseksi soveltaa kansainvälisellä tasolla valvotun läpilaskun menetelmää. Laittomat lähetykset, joiden valvotusta läpilaskusta on tapauskohtaisesti sovittu, voidaan maahan tuotaessa pysäyttää rajalla ja laskea eteenpäin joko koskematta lähetykseen tai sitten, kun lähetyksen on poistettu tai korvattu kokonaan tai osaksi.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettua lakia koskevassa lakivaliokunnan mietinnössä (25/1993) todetaan, että valvotun läpilaskun menetelmä kuuluu lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetun muun oikeusavun piiriin.

5 artikla koskee sopimuspuolten keskinäistä tietojen välittämistä. Sopimuspuolten tulliviranomaisten on joko oma-aloitteisesti tai pyynnöstä toimitettava toisilleen tietoja, jotka helpottavat tullien tai muiden maksujen kantamista, tullausarvon ja tariffinimikkeen määrittämistä ja kieltojen, rajoitusten tai muihin esimerkiksi vapaakauppajärjestelyihin kuulumattomien alkuperäsääntöjen soveltamista.

6 artiklan mukaan tulliviranomaiset vaihta-

vat myös tietoja, jotka ovat tarpeen tavaraerän maastaviennin ja maahantuonnin laillisuuden varmistamiseksi.

7 artiklan mukaan tietojenvaihtovelvollisuus koskee kaikkia tietoja tullilakien vastaisista teoista ja erityisesti tietoja sellaisista henkilöistä, tavaroista, kulkuneuvoista, tavoista ja menetelmistä, joiden tiedetään tai epäillään liittyvän tullilakien vastaisiin tekoihin. Tietoja voidaan antaa myös oma-aloitteisesti.

8 artiklan mukaan tullilakien vastaisia tekoja koskevia tietoja voidaan toimittaa selontekojen, pöytäkirjatun todistusaineiston tai oikeaksi todistettujen asiakirjajäljennösten muodossa.

9 artiklan mukaan sopimuksessa tarkoitetut asiakirjat voidaan korvata tietokoneella tuotulla tiedolla. Tällöin tiedon käyttöä koskevat samat määräykset kuin asiakirjamuodossakin annettua tietoa.

10 artiklan mukaan alkuperäisiä asiakirjoja saa pyytää vain, jos oikeaksi todistetut jäljennökset ovat riittämättömiä. Lähetetyt alkuperäiset asiakirjat on palautettava mahdollisimman pian.

11 artiklan mukaan tulliviranomainen on toisen sopimuspuolen tulliviranomaisen pyynnöstä velvollinen ryhtymään tullilakien vastaisia tekoja koskeviin tutkimuksiin ja ilmoittamaan näiden tutkimusten tuloksista pyynnön esittäneelle viranomaiselle. Artiklassa mainittuja toimenpiteitä suorittava viranomainen voi suostua siihen, että toisen sopimuspuolen tullilaitoksen virkamiehet ovat läsnä toimenpiteitä suoritettaessa. Tutkimuksissa läsnä olevat toisen sopimuspuolen tullivirkamiehet eivät kuitenkaan saa itse osallistua toimenpiteisiin. Tutkimuksissa on noudatettava pyynnön saaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaista menettelyä.

12 artiklan mukaan asianmukaisesti valtuutettu sopimuspuolen tullilaitoksen virkamies voi pyynnöstä toimia todistajana tai asiantuntijana tulliasioissa toisessa sopimusvaltiossa viireille pannussa oikeudenkäynnissä tai hallinnollisessa menettelyssä viireillä olevassa asiassa. Virkamiehellä on kuitenkin oikeus kieltäytyä todistamasta tai antamasta lausuntoa, jos hänellä on tähän oikeus tai velvollisuus oman valtionsa tai pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan. Vastaavantyyppinen säännös sisältyy ETA-sopimuksen 11 pöytäkirjan 12 artiklaan.

13 artiklan mukaan toisen sopimuspuolen

virkamiesten ollessa läsnä toisen valtion alueella heidän on aina todistettava virka-asemansa.

14 artiklan mukaan sopimuksen perusteella saatuja tietoja ja asiakirjoja voidaan käyttää yksinomaan sopimuksen edellyttämiin tarkoituksiin. Määräystä ei kuitenkaan sovelleta tietoihin, jotka koskevat huumausaineisiin tai psykotrooppisiin aineisiin liittyviä rikoksia. Tällaisia tietoja saadaan luovuttaa muille sellaisille viranomaisille, jotka ovat suoraan mukana laittoman huumausainekaupan vastustamisessa. Suomessa näitä viranomaisia ovat erityisesti poliisit ja rajavartiolaitoksen kanssa ns. PTR-yhteistyöviranomaisina suorittavat yhteistoimin tai toistensa lukuun muun muassa valvontatehtäviä.

Kaikki sopimuksen perusteella saadut tiedot ja asiakirjat ovat vastaanottavassa valtiossa saman salassapitosuojan alaisia kuin samanlaiset asiakirjat ja tiedot kyseisen valtion kansallisen lainsäädännön mukaan.

15 artiklan mukaan sopimuksen perusteella saatuja tietoja ja asiakirjoja voidaan käyttää todistusaineistona, selonteoissa, todistajanlausunnoissa ja tuomioistuimissa ne vastaanottaneen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

16 artikla sisältää poikkeuksia avunantovelvollisuudesta. Sopimuspuoli voi kieltäytyä avunannosta tai se voi antaa sitä vain tietyin ehdoin, jos avun antaminen saattaisi vahingoittaa valtion täysivaltaisuutta, turvallisuutta, yleistä järjestystä tai muita olennaisia etuja. Jos toinen sopimuspuoli pyytää sellaista apua, jota se ei itse voisi antaa, on tästä huomautettava pyynnössä. Avunpyyntöön suostuminen on tällöin pyynnön saaneen tulliviranomaisen harkinnassa.

17 artiklassa on määrätty hallintoviranomaisten toimenpiteiden ja päätösten tiedoksiantamisesta asianosaisille. Tiedoksiannot toimitetaan pyynnön saaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, mutta menettelyssä voidaan kuitenkin noudattaa pyynnössä esitettyä erityistä muotoa, jos tätä ei voida pitää pyynnön saaneen sopimuspuolen lainsäädännön vastaisena.

18 artiklan mukaan sopimuksessa tarkoitettu tietojenvaihto tapahtuu suoraan sopimuspuolten tulliviranomaisten välillä. Sopimuksen 1 artiklan mukaan tulliviranomaisella tarkoitetaan Suomessa tullihallitusta ja Liettuassa sen tullilaitosta. Virka-apua ei kuitenkaan voida

aina antaa keskushallintojen välityksellä riittävän nopeasti. Suomen ja Liettuan maantieteellisen läheisyyden ja hyvien liikenneyhteyksien vuoksi 18 artiklassa on määrätty, että sopimuspuolten tulliviranomaiset voivat myös erikseen sovittavalla tavalla valtuuttaa paikallishallinnon viranomaiset olemaan suoraan yhteydessä keskenään sopimuksen mainitsemisissä asioissa.

19 artiklan mukaan kumpikin sopimuspuoli vastaa itse sille sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuvista kustannuksista lukuun ottamatta 12 artiklassa tarkoitetuista asiantuntijoista tai todistajista aiheutuneita kustannuksia.

20 artiklassa määrätään sopimuksen soveltamisalueesta, täytäntöönpanosta ja tulkinnasta. Sopimus ei estä sopimuspuolia antamasta toisilleen virka-apua sopimuksessa määriteltyä laajemmalti muun sopimuksen tai kansallisen lainsäädännön perusteella.

21 artikla sisältää sopimuksen voimaantuloa ja päättymistä koskevat määräykset. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, kun sopimuspuolet ovat vaihtaneet valtiosisäistä hyväksymistä koskevat ilmoitukset. Irtisanomisaika on kuusi kuukautta.

2. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen valtiosäännön mukaisten edellytysten täyttymisestä. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

2. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Suomen viranomaiset voivat luovuttaa tietoja ja asiakirjoja vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä kansainvälistä oikeusapua rikosasioissa koskevan lain (4/94) mukaisesti yksittäisen rikosasian käsittelyä varten. Tämä koskee myös salassapidettäviä tietoja ja asiakirjoja. Sopimuksen 5—8 artiklan tietojenvaihtoa koskevien määräysten mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat kuitenkin luovuttaa tietoja ja asiakirjoja myös oma-aloitteisesti sekä muuten kuin yksittäiseen rikosasiaan liittyen. Nämä määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan siltä

osin, kun niiden perusteella voidaan luovuttaa salassapidettäviä asiakirjoja muissa kuin edellä mainitun lain tarkoittamissa tapauksissa.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1994 Liettuan

kanssa yhteistyöstä tulliasioissa tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Liettuan kanssa yhteistyöstä tulliasioissa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1994 Suomen ja Liettuan välillä yhteistyöstä tulliasioissa tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ulkoasiainministeri *Heikki Haavisto*

Suomen tasavallan hallituksen ja Liettuan tasavallan hallituksen välinen

SOPIMUS

yhteistyöstä tulliasioissa

Suomen tasavallan hallitus ja Liettuan tasavallan hallitus, jäljempänä ”sopimuspuolet”, jotka

katsovat, että tullilakien vastaiset teot vahingoittavat kummankin maan taloudellisia, verot taloudellisia ja sosiaalisia etuja,

katsovat, että huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden kauppa on vaara kansanterveydelle ja yhteiskunnalle,

katsovat, että on tärkeää varmistaa tavaroiden maahantuonnin tai maastaviennin yhteydessä kannettavien tullien, verojen ja muiden maksujen täsmällinen määrääminen sekä kieltoja, rajoituksia ja valvontaa koskevien määräysten asianmukainen soveltaminen,

ovat vakuuttuneita siitä, että pyrkimyksiä tullilakien vastaisten tekojen ehkäisemiseksi ja tullien, verojen ja muiden maksujen kantamisen turvaamiseksi voitaisiin tehostaa niiden tulliviranomaisten välisellä tiiviillä yhteistyöllä,

ottavat huomioon Tulliyhteistyöneuvoston 5 päivänä joulukuuta 1953 antaman suosituksen keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta,

ja jotka ottavat huomioon myös Yhdistyneiden Kansakuntien alaisuudessa New Yorkissa 30 päivänä maaliskuuta 1961 tehdyn huumausaineyleissopimuksen ja Wienissä 21 päivänä helmikuuta 1971 tehdyn psykotrooppisia aineita koskevan yleissopimuksen sekä Wienissä 19 päivänä joulukuuta 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen määräykset,

ovat sopineet seuraavaa:

Määritelmät

1 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

(a) ”tullilaeilla” tavaroiden ja maksuvälineiden tuonnista, viennistä ja kauttakuljetuksesta

annettuja säännöksiä tai määräyksiä, jotka koskevat tulleja, veroja tai muita maksuja taikka kieltoja, rajoituksia tai valvontaa;

(b) ”tulliviranomaisella” Suomen tasavallassa tullihallitusta ja Liettuan tasavallassa tullilaitosta (Muitines Departamentas);

(c) ”tullilakien vastaisella teolla” mitä tahansa tullilakien rikkomista tai sen yrittämistä.

Soveltamisala

2 artikla

1. Sopimuspuolet antavat tulliviranomaisten välityksellä ja tämän sopimuksen määräysten mukaisesti toisilleen apua:

(a) tullilakiensa asianmukaisen noudattamisen varmistamiseksi;

(b) tullilakiensa vastaisten tekojen ehkäisemiseksi, tutkimiseksi ja niitä koskeviin syytetöihin ryhtymiseksi;

(c) tapauksissa, jotka koskevat tullilakien soveltamiseen liittyvien asiakirjojen tiedoksi antamista.

2. Tämän sopimuksen puitteissa apua annetaan pyynnön saaneen sopimuspuolen säännösten ja määräysten mukaisesti sekä tulliviranomaisen toimivallan ja käytettävissä olevien voimavarojen rajoissa. Tarvittaessa avunpyynnön saanut tulliviranomainen voi siirtää pyynnön toimivaltaiselle viranomaiselle.

3. Tämä sopimus ei koske tullien, verojen ja muiden maksujen perintää.

Henkilö-, kulkuneuvo- ja tavaravalvonta

3 artikla

1. Sopimuspuolten tulliviranomaiset valvovat joko oma-aloitteisesti tai pyynnöstä erityisesti:

(a) henkilöitä, joiden tiedetään tai epäillään rikkovan toisen sopimuspuolen tullilakeja;

(b) sellaisten tavaroiden ja maksuvälineiden

liikkumista, joiden toisen sopimuspuolen tulliviranomainen ilmoittaa olevan huomattavan sen alueelle tai alueelta tapahtuvan laittoman kaupan kohteena;

(c) kulkuneuvoja, joita tiedetään tai epäillään käytettävän toisen sopimuspuolen tullilakien vastaisissa teoissa;

(d) paikkoja, joita käytetään sellaisten tavaroiden varastointiin, jotka saattavat olla huomattavan laittoman kaupan kohteena toisen sopimuspuolen alueella.

2. Toimivaltansa puitteissa sopimuspuolten tulliviranomaiset estävät:

(a) sellaisten tavaroiden viennin, joita tiedetään tai todennäköisin syin epäillään viettävän toisen sopimuspuolen alueelle käytettäväksi siellä muihin tarkoituksiin kuin sopimuspuolten lailliseen kaupankäyntiin;

(b) sellaisten tavaroiden viennin, joiden tuonti on kielletty toisen sopimuspuolen alueelle.

Valvottu läpilasku

4 artikla

1. Sikäli kun sopimuspuolten kansallisen oikeusjärjestelmän peruseriaatteet sen sallivat, sopimuspuolten tulliviranomaiset voivat yhteisellä sopimuksella ja järjestelyllä soveltaa kansainvälisellä tasolla huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden valvotun läpilaskun menettelyä mainittujen aineiden laittomaan kauppaan sekaantuneiden henkilöiden tunnistamiseksi.

2. Laittomat lähetykset, joiden valvotusta läpilaskusta on sovittu, voidaan molempien tulliviranomaisten suostumuksella pysäyttää ja laskea eteenpäin joko koskematta huumausaineisiin tai psykotrooppisiin aineisiin tai siten, että nämä aineet poistetaan tai korvataan kokonaan tai osaksi.

3. Valvotun läpilaskun käyttöä koskevat päätökset tehdään tapauskohtaisesti ja niissä voidaan tarvittaessa ottaa huomioon molempien tulliviranomaisten kesken tehdyt taloudelliset järjestelyt ja sopimukset.

Tietojen vaihto

5 artikla

1. Sopimuspuolten tulliviranomaiset toimittavat joko oma-aloitteisesti tai pyynnöstä toisilleen kaikki tiedot, joiden avulla voidaan varmistaa:

(a) tullien ja muiden tuonnin ja viennin yhteydessä kannettavien verojen ja maksujen täsmällinen kantaminen, sekä erityisesti sellaiset tiedot, jotka helpottavat tavaroiden tullausarvon ja tariffinimikkeen määrittämisessä;

(b) tuontia, vientiä ja kauttakulkua koskevien kieltojen ja rajoitusten asianmukainen noudattaminen;

(c) sellaisten alkuperäsääntöjen asianmukainen soveltaminen, jotka eivät sisälly muihin järjestelyihin.

2. Jos pyynnön saaneella viranomaisella ei ole käytettävissään pyydettyä tietoa, se voi harkintansa mukaan pyrkiä hankkimaan kyseisen tiedon omien tullilakiensa määräysten mukaisesti.

6 artikla

Sopimuspuolen tulliviranomainen ilmoittaa pyynnöstä toisen sopimuspuolen tulliviranomaiselle seuraavat tiedot:

(a) onko pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelle tuodut tavarat viety laillisesti pyynnön saaneen sopimuspuolen alueelta;

(b) onko pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueelta vietyt tavarat tuotu laillisesti pyynnön saaneen sopimuspuolen alueelle ja mitä tullimenettelyä niihin mahdollisesti on sovellettu.

7 artikla

Sopimuspuolen tulliviranomainen ilmoittaa omasta aloitteestaan tai pyynnöstä toisen sopimuspuolen tulliviranomaiselle kaikki tiedot, joista tälle on todennäköisesti hyötyä tullilakien vastaisten tekojen selvittämisessä ja erityisesti tietoja:

(a) luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä, joiden tiedetään tai epäillään syyllistyneen toisen sopimuspuolen tullilakien vastaisiin tekoihin;

(b) tavaroista, joiden tiedetään tai epäillään olevan laittoman kaupan kohteena;

(c) kulkuneuvoista, joita tiedetään tai epäillään käytettävän toisen sopimuspuolen tullilakien vastaisissa teoissa;

(d) keinoista ja menetelmistä, joita tiedetään tai epäillään käytettävän tullilakien vastaisissa teoissa.

8 artikla

Sopimuspuolen tulliviranomainen toimittaa omasta aloitteestaan tai pyynnöstä toisen sopimuspuolen tulliviranomaiselle selontekoja, pöytäkirjattua todistusaineistoa tai oikeaksi to-

distettuja asiakirjajäljennöksiä, jotka sisältävät kaikki saatavilla olevat tiedot suoritetuista tai suunnitelluista toimista, jotka ovat tai näyttävät olevan jälkimmäisen sopimuspuolen tullilakien vastaisia.

9 artikla

Tässä sopimuksessa tarkoitetut asiakirjat voidaan korvata tietokoneella tuotetulla missä tahansa muodossa olevalla samansisällöisellä tiedolla. Samanaikaisesti tulisi toimittaa kaikki materiaalin tulkintaa tai käyttöä varten tarvittavat tiedot.

10 artikla

1. Alkuperäisiä asiakirjoja pyydetään vain silloin, kun oikeaksi todistetut jäljennökset olisivat riittämättömiä.

2. Toisen sopimuspuolen tulliviranomaiselta saadut alkuperäiset asiakirjat palautetaan mahdollisimman pian.

Tutkinta

11 artikla

1. Sopimuspuolen tulliviranomainen ryhtyy toisen sopimuspuolen tulliviranomaisen pyynnöstä kaikkiin virallisiin tutkimuksiin koskien toimia, jotka ovat tai näyttävät olevan tullilakien vastaisia. Se ilmoittaa tutkimusten tulokset pyynnön esittäneelle tulliviranomaiselle.

2. Näissä tutkimuksissa noudatetaan pyynnön saaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaista menettelyä. Pyyntön saanut viranomainen toimii samalla tavoin kuin se toimisi omasta puolestaan tai toisen oman valtionsa viranomaisen pyynnöstä.

3. Sopimuspuolen tullilaitoksen virkamiehet voivat erityisissä tapauksissa toisen sopimuspuolen tulliviranomaisen suostumuksella olla läsnä jälkimmäisen sopimuspuolen alueella tutkittaessa pyynnön esittäneen sopimuspuolen tullilakien vastaisia tekoja.

Asiantuntijat ja todistajat

12 artikla

1. Jos toisen sopimuspuolen tuomioistuimet tai viranomaiset tullilakien vastaisia tekoja käsitellessään sitä pyytävät, toisen sopimuspuolen tulliviranomainen voi valtuuttaa virkamiehensä esiintymään todistajana tai asiantuntijana näissä tuomioistuimissa tai näiden viran-

omaisten edessä. Todistamis- tai kuulemispyynnöstä pitää käydä selvästi ilmi, minkä asian johdosta ja missä ominaisuudessa virkamiestä kuullaan.

2. Todistajaksi tai asiantuntijaksi kutsutulla virkamiehellä on oikeus kieltäytyä todistamasta tai antamasta lausuntoa, jos hänellä on tähän oikeus tai velvollisuus oman valtionsa tai pyynnön esittäneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan.

Virkamiesten käyntejä koskevat järjestelyt

13 artikla

Kun sopimuspuolen tullilaitoksen virkamiehet tämän sopimuksen mukaisissa tapauksissa ovat läsnä toisen sopimuspuolen alueella, heidän on aina pystyttävä todistamaan virka-asemansa.

Tietojen ja asiakirjojen käyttö

14 artikla

1. Saatuja tietoja ja asiakirjoja käytetään yksinomaan tämän sopimuksen tarkoituksiin. Niitä ei käytetä mihinkään muihin tarkoituksiin, ellei tiedot ja asiakirjat toimittanut tulliviranomainen nimenomaisesti hyväksy sitä.

2. 1 kappaleen määräyksiä ei sovelleta tietoihin, jotka koskevat huumausaineisiin ja psykotrooppisiin aineisiin liittyviä rikoksia. Kyseisiä tietoja saadaan luovuttaa muille viranomaisille, jotka ovat suoranaisesti mukana laittoman huumausainekaupan vastustamisessa.

3. Tämän sopimuksen mukaisesti saadut tiedot ja asiakirjat ovat vastaanottavassa valtiossa saman salassapitosuojan alaisia kuin vastaavat tiedot ja asiakirjat tässä valtiossa. Vastaanottavan valtion tulliviranomainen varmistaa saatujen tietojen ja asiakirjojen luottamuksellisuuden, mikäli toisen sopimuspuolen tulliviranomainen on sitä pyytänyt.

15 artikla

1. Sopimuspuolten tulliviranomaiset voivat tämän sopimuksen tarkoituksen mukaisesti ja sen soveltamisalan rajoissa käyttää todistusaineistona tämän sopimuksen mukaisesti saatuja tietoja ja asiakirjoja pöytäkirjatussa todistusaineistossaan, selonteoissaan ja todistajanlausunnoissaan sekä tuomioistuin- ja hallintomenettelyssä.

2. Tällaisten tietojen ja asiakirjojen käyttö todistusaineistona tuomioistuimissa ja niille annettava todistusvoima määräytyvät kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Poikkeukset avunantamisvelvollisuudesta

16 artikla

1. Jos toisen sopimuspuolen tulliviranomainen katsoo, että pyyntöön suostuminen vahingoittaisi tämän valtion täysivaltaisuutta, turvallisuutta, yleistä järjestystä (ordre public) tai muita olennaisia etuja taikka merkitsisi teollisten, liike- tai ammattisalaisuuksien loukkaamista taikka olisi sen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista, se voi kieltäytyä tämän sopimuksen tarkoittamasta avunannosta tai se voi antaa sitä vain tietyin ehdoin.

2. Jos avunannosta kieltäydytään, kieltäytymispäätös ja sen perustelut on ilmoitettava viipymättä kirjallisesti pyynnön esittäneelle tulliviranomaiselle.

3. Mikäli toisen sopimuspuolen tulliviranomainen pyytää sellaista apua, jota se ei itse voisi pyydettäessä antaa, se huomauttaa tästä seikasta pyynnössään. Avunpyyntöön suostumista harkitaan näissä tapauksissa pyynnön saaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti.

Asiakirjojen tiedoksi antaminen

17 artikla

1. Sopimuspuolen tulliviranomainen toimittaa alueellaan asuville tai toimiville asianomaisille luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille toisen sopimuspuolen tulliviranomaisen pyynnöstä tiedoksi asiakirjoja, jotka liittyvät tullilakien soveltamista koskeviin hallintoviranomaisten toimenpiteisiin ja päätöksiin.

2. Tiedoksianto toimitetaan pyynnön saaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti. Tiedoksianto voidaan kuitenkin toimittaa myös noudattaen pyynnössä esitettyä erityistä muotoa tai menettelyä, jos tätä ei voida pitää pyynnön saaneen sopimuspuolen lainsäädännön vastaisena.

3. Tiedoksiantotodistus voi olla asianosaisen henkilön antama, päiväyksellä ja allekirjoituksella varustettu vastaanottotodistus tai pyynnön saaneen sopimuspuolen asianomaisen viranomaisen antama todistus, josta käy ilmi tiedoksiantotapa ja -päivämäärä.

Avunannon toteuttaminen

18 artikla

1. Tämän sopimuksen mukaista apua annetaan suoraan sopimuspuolten tulliviranomaisien kesken.

2. Sopimuspuolten tulliviranomaiset voivat järjestää suoran yhteydenpidon keskushallintonsa yksiköiden välillä ja valtuuttaa paikallishallinnon tulliviranomaiset olemaan yhteydessä keskenään, kuten sopimuspuolten tulliviranomaiset siitä toimivaltansa puitteissa erikseen sopivat.

Kustannukset

19 artikla

Sopimuspuolten tulliviranomaiset eivät vaadi toisiltaan korvausta niistä kustannuksista, jotka aiheutuvat tämän sopimuksen täytäntöönpanosta, lukuun ottamatta 12 artiklassa tarkoitetuista asiantuntijoista ja todistajista aiheutuneita kustannuksia.

Alueellinen soveltaminen, täytäntöönpano ja tulkinta

20 artikla

1. Tätä sopimusta sovelletaan Suomen tasavallan alueella sekä Liettuan tasavallan alueella.

2. Tämä sopimus ei estä sopimuspuolia antamasta toisilleen apua laajemmalti muiden kansainvälisten sopimusten tai järjestelyjen taikka sopimuspuolten lainsäädännön mukaisesti.

3. Sopimuspuolten tulliviranomaiset päättävät keskenään tämän sopimuksen yksityiskohtaisista täytäntöönpanojärjestelyistä.

4. Sopimuspuolten tulliviranomaiset pyrkivät yhteisymmärryksessä ratkaisemaan tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta syntyvät ongelmat tai epäselvyydet.

Voimaantulo ja päättyminen

21 artikla

Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat diplomaattiteitse ilmoittaneet toisilleen, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtiosäännön mukaiset toimenpiteet on suoritettu.

Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen milloin tahansa diplomaattiteitse tehtävällä ilmoituksella. Sopimus lakkaa olemasta voimassa kuuden kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanottamisesta.

Tehty Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 1994 kahtena suomen-, liettuan- ja englanninkielisenä kappaleena, joiden kaikki tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia. Jos sopimuksen määräysten tulkinnassa ilmenee eroavaisuuksia, on englanninkielinen teksti ratkaiseva.

Suomen tasavallan hallituksen puolesta

Jermu Laine

Liettuan tasavallan hallituksen puolesta

Vitalijus Gerzonas

